

TISKOVÁ ZPRÁVA 2. září 2013

Muzeum hlavního města Prahy a primátor hlavního města Prahy
pořádají od 3. 9. do 16. 10. 2013
v hlavní budově muzea výstavu

Primátorský řetěz / Dary primátorům pražským

Muzeum hlavního města Prahy, Na Poříčí 52, Praha 8

Muzeum hlavního města Prahy a primátor hlavního města Prahy pořádají v hlavní budově Muzea na Florenci výstavu Primátorský řetěz / Dary primátorům pražským. Výstavu primátorského řetězu doplněnou výběrem darů pražským primátorům bude možné navštívit od 3. 9. do 16. 10. 2013. Návštěvníci budou mít jedinečnou možnost prohlédnout si zblízka tuto hodnotnou insignii, kterou zapůjčil primátor hlavního města Prahy, Tomáš Hudeček. Nová podoba primátorského řetězu vznikla dle návrhu Antonína Balšánka v roce 1897. Antonín Balšánek je také autorem návrhu podoby hlavní budovy muzea na Florenci, proto byla tato budova určena jako nejvhodnější místo pro umístění výstavy. Výstava je rozdělena na dvě části. V první části, v sále s původními fragmenty ze zbořených pražských domů, jsou ve tvaru velkého stylizovaného dárku umístěny jednotlivé vybrané dary. Ty jsou ze sbírek Muzea a Archivu hlavního města Prahy a byly získány převážně v 2. polovině 20. století. Druhou část tvoří samotný primátorský řetěz, umístěný v patře budovy nad hlavním schodištěm.

„Návštěvníci budou mít jedinečnou příležitost na vlastní oči spatřit tento dokonale řemeslně zpracovaný unikát podle návrhu Antonína Balšánka v krásném interiéru novorenesanční budovy, navržené v 90. letech také Antonínem Balšánkem,“ říká Zuzana Strnadová, ředitelka Muzea hlavního města Prahy.

„Řetěz je z ryzího zlata a má nesmírnou, především historickou hodnotu. Naposledy byl vystaven v muzeu v roce 1918. Jsem přesvědčen, že i současná generace si jej zaslouží vidět na vlastní oči stejně tak, jako třeba korunovační klenoty,“ doplňuje primátor hlavního města Prahy, Tomáš Hudeček.

Primátorský řetěz

Používání zlatého primátorského řetězu s medailí s městským znakem při slavnostních příležitostech se vyvinulo ze středověkého obyčeje, podle něhož měšťtí i státní hodnostáři a úředníci, kteří měli právo na vlastní úřední pečeť, nosili typář pečetí-pečetidlo na řetěze na krku jako odznak své úřední hodnosti. V pražských městech po husitské revoluci začali nosit obecní pečeť na zlatém nebo stříbrném řetězu úřadující purkmistři a posléze primas (první purkmistr - primus magister civium – odtud primas, lat. primator) – byl to nejváženější z členů městské rady, který zahajoval roční cyklus střídání konšelů v úřadě purkmistra a na konci roku jej zase uzavíral a skládal jménem městské rady účty. V pobělohorském období se purkmistři pražských měst přestali označovat nošením obecní pečetí a pouze někteří z nich obdrželi osobní výsadu nosit na krku řetězy s medailonem panovníka. Purkmistři spojeného královského hlavního města Prahy, vzniklého císařským dekretem Josefa II. roku 1784, byli státními úředníky a nosili proto úřední uniformu se šavlí a šerpou, nikoli obecní pečeť. Teprve na sklonku 19. století zavedla některá česká města podle staré tradice a podle zahraničních vzorů znovu řetěz s medailí jako insignii označující hlavu města (purkmistra, starostu). Pražská městská rada přijala usnesení, aby starosta města nosil při slavnostních příležitostech řetěz, v roce 1897 na návrh radního a bývalého starosty architekta Čenka Gregora. Nový řetěz s medailí, zhotovený podle návrhu architekta prof. Antonína Balšánka zlatníkem Karlem Ebnerem, byl slavnostně předán starostovi JUDr. Janu Podlipnému dne 18. srpna 1898.

Řetěz primátora hlavního města Prahy s medailí je z ryzího zlata a skládá se ze dvou částí:

1) **Medaile** – měla původně na přední straně podobiznu císaře Františka Josefa I. s nápisem: „*Za panování Jeho Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. – MDCCCXCVII*“. Na zadní straně byl platný městský znak z roku 1649 s nápisem: „*Slovutnému starostovi královského hlavního města Prahy*“. Po úpravě z 20. let 20. století (viz níže) medaile váží 228 g (váženo zlatnickou firmou Kerlický 19. června 1937). Původní přední strana je nyní vybroušena do hladka, na druhé straně má medaile vyražený znak hlavního města Prahy v podobě z roku 1649.

2) **Řetěz** – o váze 909,2 g (váženo firmou Kerlický 19. června 1937) se skládá z 22 osmihranných dílů, z 25 dílů elipsovitých s českými granáty, ze 2 dílů tvaru obdélníku a z 1 dílu ve tvaru čtverce se závěsným kroužkem a s vyraženou podobou zemského patrona sv. Václava a nápisem „*Svatý Václave, vévodo české země, pros za nás Boha*“.

Po rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku Československé republiky v roce 1918 byl řetěz starosty z rozhodnutí správní komise města uložen do Muzea hl. města Prahy jako nežádoucí relikv, připomínající císařským portrétem časy zaniklého mocnářství. Bylo rovněž pokládáno za nedemokratické, aby se starosta takovýmto označením odlišoval od ostatních členů demokratické městské samosprávy. Záhy se však ukázalo, že při různých ceremonálních příležitostech by bylo označení starosty žádoucí. Po vzniku Velké Prahy (spojením dosavadní Prahy a 38 sousedních měst a vesnic ke dni 1. ledna 1922) navrhl proto městský archivář prof. Václav Vojtíšek, aby vrchní starosta nového velkoměsta užíval historického titulu primátor a aby při slavnostních příležitostech nosil na důkaz svého postavení primátorský řetěz. Jako dočasné provizorium užíval pak primátor JUDr. Karel Baxa (1919–1937) starý starostenský řetěz z roku 1898, z jehož medaile bylo vybroušeno a vyhlazeno poprsí Františka Josefa I. a nápis o něm. Prázdňá hladká strana se stala reversem (rubem) medaile, zatímco averssem (lícem) byla nyní strana s městským znakem. V této podobě užívají řetěz s medailí primátoři hlavního města Prahy dodnes.

doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc., ředitel Archivu hl. města Prahy

Kontakt pro bližší informace:

www.muzeumprahy.cz

Mgr. Olga Šámalová

vedoucí oddělení prezentace

samalova@muzeumprahy.cz

T+ 420 221 012 939, M+ 420 725 847 820

Šárka Behenská, DiS.

oddělení prezentace

behenska@muzeumprahy.cz

T+ 420 221 012 940, M+ 420 725 847 873